

Internasjonale Utfordringer

Arne Jon Isachsen, mars 2007

TEMAER

- 1. Innledning**
- 2. Amerika trenger også venner**
- 3. Kina er i farta.....**
- 4. og Russland også**
- 5. India – en ny global aktør**
- 6. Hva med USA?**
- 7. USA og Kina**
- 8. Europa – hengende etter?**

1. Innledning

**Bra økonomisk vekst de siste tre-fire årene.
Rundt fem prosent pr. år for verden under ett.**

Til tross for ”stor uro under himmelen”, som kineserne sier.

- Irak, N-Korea, Iran
- Klimaproblemer
- Globale ubalanser – med spådom om kraftig fall i dollaren de siste 4-5 årene

En robust internasjonal økonomi i stadig mer turbulent farvann

2. Amerika trenger også venner

- **“America stands alone as the world’s indispensable nation. Once again, our economy is the strongest on Earth.”
(Bill Clinton i 1997, Inaugural Address)**
- **“Yet the course of this nation does not depend on the decisions of others.”
(George Bush i 2003, State of the Union)**

Stor forskjell mellom disse to utsagnene.

Martin Wolf: “The damaged moral authority of the US.”

**Avtale med N-Korea og Kina fremstod som
"The world's indispensable nation".**

**Hva følger av dette? Jo, at Bush' utsagn ikke holder.
USA does depend upon the decisions by others.**

Kina viser muskler:

- Skyter ned egen værsatellitt – trussel mot Amerika i rommet
- Stadig mer aggressiv i Afrika – og minskende popularitet
- Økende militærutgifter

3. Kina er i farta

Kina etablerer fond med 200 mrd dollar. Mer aggressive investeringer ute.

Kan sammenlignes med Temasek eller CIG i Singapore.

- Forvente at "outward direct investment (ODI) snart vil overstige FDI (som i sum er på rundt 660 mrd dollar over en tyve-års periode eller så).
- CNOOCs bud på Unocal gikk ikke bra.
- Aktive i bl. a. Angola, Zaire, Sudan, Sør-Afrika, Brasil og Khasakstan,

Statseide banker på børs i Hong Kong siste halvannet år:

- China Construction Bank
- Bank of China
- Industrial and Commercial Bank of China
(Nest største mark cap etter Citicorp. Ikke lenge siden, nær konkurs)

**Først strategiske partnere (Bank of America, Temasek, HSBC etc.)
Kan bare eie maks 20 prosent hver og maks 25 prosent i alt**

- Hva kjøper man?
- Hvorfor?
- Hvor stor risiko?
- Noen garanti vi ikke vet noe om?

4. og Russland også

Russland viser muskler

- Økte oljeinntekter
- Økte militærutgifter
- Men kortere levetid for den jevne russer.
- Og lave fødselstall. Borger ikke bra på lang sikt

**Putin: "The US has overstepped its national borders in every way"
USA trenger Russland for å legge press på Iran. Om USA bomber Iran,
vil oljeprisen stige. Isolert sett er det til Russlands fordel.**

- Hvem kommer etter Putin?
- Og hvordan?
- Og hva skal Putin drive med?
(Kfr. Deng Xiaoping uten mye formell makt – men med nok reell makt – våren 1989)

5. India – en ny global aktør

India viser muskler

- 1979: Kina starter opp
- 1986: Vietnam følger på (doi moi – ny giv)
- 1991: India i gang. Finansminister fra da er statsminister nå

9,2 % vekst i fjor i India (10,4 % for Kina)

Goldman Sachs oppjustert vekst fra 5,7 % til 8 % for India (2020)

**Infrastruktur meget svak i India.
Utgående FDI 22 mrd. USD i fjor – inn 11 mrd. USD**

- Mittal Steel kjøpte ARCELOR
- I år, Tata kjøper CORUS (13 mrd. USD)

**Mai 1991 – nedgradering av indiske statspapirer
Oppgradert nylig av S&P.**

**Mindre inntektsforskjeller i India enn i Kina
(Gini på henholdsvis 33 og 45). Halvparten av kvinnene er
analfabeter i India**

”Demographic dividend”, i den perioden befolkningsveksten går ned.

To klare fordeler for India fremfor Kina:

- Veletablert demokrati
- Man snakker engelsk

6. Hva med USA?

Hva med musklene til USA?

Lett å glemme noen grunnleggende forhold:

- Checks and Balances som fungerer
- Robust samfunn – tåler ulikheter

MEN: Dette nå blitt tema som Bernanke snakker om

- Equal opportunity er fint
- Ikke equal outcome – da ender man opp med for svake incentiver
- Bedre sikkerhetsnett som gjør omstillinger lettere å akseptere

Hva skyldes økende forskjeller?

- Ny teknologi?
- Eller globalisering?

Ny teknologi – mener Bernanke (og Bhagwati) er det viktigste. Får mer igjen for talenter og trening. "The winner takes it all."

- Fare for proteksjonisme med Demokratisk Kongress.
- Underskudd på driftsbalansen på 800 mrd dollar – hva skjer?
- Utgangspunkt: Temmelig meningsløst at kapitalrike USA tar 2/3 av andre lands "ekstrasparing". Men frivillige transaksjoner. Stort sett mellom private.

Korreksjon ved svakere dollar og høyere rente (snakket om siden 2001)

- Andre land mindre ivrige til å spare. Har bygget opp passende med reserver.
- Mindre interesse for å akkumulere dollarfordringer. Fare for kursfall
- Kina: Engstelige for valutakursen og kjøper dollar.
MEN: Vil altså nå legge om i mer aggressiv retning.

Forslag: Legge skatt på andre lands dollarfordringer (William Cline)
Tvinge frem en depresiering, fordi slike fordringer blir da mindre attraktive (Neppe særlig realistisk)

7. USA og Kina

Hvordan bør USA håndtere Kina?

Professor Shen Dingli, Fudan University, in FT, 13 February 2007:

“Right now China is multilateralist because it is weaker than the US but nothing can stop China. The US should be sophisticated enough to use international institutions so that when China becomes a superpower it too is educated to act that way.”

8. Europa – Hengende etter?

Europa – hvor er musklene?

- Har levert varene: Fred i vår tid.
- Men EU er en hybrid og skjør konstruksjon
- Lite handlingsfør
- Hva med fremtiden?

Clinton måtte ordne opp i Kosovo – uten mandat fra FN.

Hva om Europa økte sitt forsvarsbudsjett fra 2 prosent av BNP til 4 prosent? Europa blir hørt? Og verden blir et tryggere sted?